

STRESZCZENIE

Pod kierunkiem Ks. Prof. Dr. hab. Andrzeja Zwolińskiego została przygotowana rozprawa doktorska na seminarium z Katolickiej Nauki Społecznej na temat *Opcja preferencyjna na rzecz ubogich w świetle zmian systemowych na przykładzie Rodziny Wincentyńskiej*.

„Ubogich zawsze będziecie mieli wśród siebie” - powiedział Jezus w sytuacji, gdy niektórzy szemrali, że skruszona kobieta użyła drogiego olejku, aby wyrazić Jezusowi skruszonego ducha i wdzięczne serce. Ambicja eliminowania ubóstwa pojawia się regularnie w każdej epoce i zwykle produkuje nowych ubogich. Jeśli więc ubóstwa nie da się wykorzenić, wyeliminować, to czy można przynajmniej złagodzić jego skutki? Świat zmienia się bardzo szybko, sytuacja życiowa wielu ludzi, zwłaszcza na półkuli północnej, polepszyła się, ale z drugiej strony wielu ludzi, a jest ich większość, nie mają dostępu do zdobyczy techniki i do obficie zastawionego stołu cywilizacji zachodniej. Nowy, zglobalizowany świat generuje nowe formy ubóstwa.

W historii świata, dzięki Bożej Opatrzności, pojawiają się ludzie, którzy nie marzą, nie są rewolucjonistami, ale znajdują konkretną odpowiedź na konkretne pytanie, konkretne rozwiązanie konkretnego problemu. Taką osobą był św. Wincenty à Paulo. Nie próbował teoretyzować na temat przyczyn ubóstwa, ale ze względu na swoje zaangażowanie na rzecz ubogich jest uważany i czczony jako święty miłosierdzia. Jego życie i systematyczne podejście do pomocy ubogim jest nieustanną inspiracją dla Rodziny Wincentyńskiej, która na przestrzeni dziejów kontynuuje dzieło, po które przyszedł na ziemię Syn Boży: służyć ubogim cielesnie i duchowo. Oczywiście, liczba ubogich i ich różnorodność, jak również przyczyny ich ubóstwa, są inne w zglobalizowanym świecie niż w czasach św. Wincentego. Nowe problemy wymagają nowych rozwiązań.

Hipotezą roboczą w procesie badawczym były następujące pytania: Czy koncepcja zmiany systemowej jest jedną z form realizacji opcji preferencyjnej na rzecz ubogich w Kościele? Czy jest to odpowiedź Rodziny Wincentyńskiej na potrzeby ubogich w kontekście zglobalizowanego świata, i czy jest to kontynuacja pierwotnej idei św. Wincentego a Paulo? Jaka jest szczególna cecha charyzmatu wincentyńskiego?

Kościół jest powołany do uczynienia opcji preferencyjnej na rzecz ubogich.

Naśladowcy św. Wincentego dokonują zasadniczego wyboru ubogich, ponieważ ubodzy stanowią dla nich udział dziedziczny, a służba ubogim jest dziełem nie tylko miłosierdzia, ale i sprawiedliwości. Rodzina Wincentyńska, zainspirowana katolicką nauką

społeczną Kościoła i będąca nosicielką historycznej mądrości i doświadczenia w niesieniu pomocy ubogim, poszukuje systemowych rozwiązań współczesnych przyczyn ubóstwa. Znajdują się one w koncepcji zmiany systemowej, której celem jest pomoc ubogim w wyrwaniu się z błędnego koła ubóstwa.

Ubóstwo nie zostanie zlikwidowane przez indywidualną jałmużnę, która jest spontanicznie praktykowana przez wiernych, ale przez likwidację strukturalnych źródeł ubóstwa, które trafnie nazywa się *strukturami grzechu* i pojęciem *grzechu społecznego*. Biedni nie mają siły, by walczyć i stawiać opór; czują się bezbronni i zrezygnowani. Nawet Kościół nie ma środków, by zlikwidować ubóstwo. Ale jego misją jest wstawianie się za ubogimi, dawanie im głosu, nazywanie przyczyn i skutków. Koncepcja zmiany systemowej wyraźnie wskazuje na ekonomiczne skutki ubóstwa, na jego wymiar społeczny, na ludzką psychologię. Jeśli ktoś jest głodny, to dlatego, że nie ma pieniędzy na jedzenie i nie ma siły do pracy. Nie ma pieniędzy, bo nie ma pracy. Nie ma pracy, bo nie ma wykształcenia, więc nie ma nic do zaoferowania na rynku pracy, a nikt nie chce kupić tego, co oferuje. Albo też istnieje nadwyżka siły roboczej, często niewykwalifikowanej, a podaż miejsc pracy jest niewielka. Brak żywności, pieniędzy, edukacji i pracy prowadzi do problemów zdrowotnych, tj. zaburzeń zdrowia fizycznego lub psychicznego. To prowadzi tylko do rosnącej biedy, frustracji, złości. Z drugiej strony, wystarczający dochód, samorealizacja poprzez możliwość pracy, możliwość kształcenia się, dbania o zdrowie własne i rodziny jest znakiem i podstawą zdrowego społeczeństwa.

Dlaczego więc Rodzina Wincentyńska zajmuje się ubogimi i koncepcją zmian systemowych? aby ukazać ciągłość charyzmatu wincentyńskiego i jasno głosić ewangelię we współczesnym świecie. Ostatecznym kryterium zrozumienia autentyczności wiary, ducha wincentyńskiego, nie są uczucia czy doświadczenia duchowe, ale służba, bycie dla innych. Rodzina Wincentyńska stara się przestrzegać podstawowej zasady katolickiej nauki społecznej czyli: widzieć, oceniać, działać. Dobra analiza sytuacji, w jakiej znajduje się społeczeństwo, prowadzi do dobrego przygotowania i formacji, aby być jak najbardziej kompetentnym w służbie ubogim. A tego celu nie osiąga się indywidualnie, ale we wspólnocie i we współpracy. Rodzina Wincentyńska pracuje razem, koordynując działania w celu skutecznej służby.

Nawet po ponad czterech wiekach św. Wincenty à Paulo inspirował wielu ludzi do kreatywnego odpowiadania na potrzeby czasów, które musimy rozpoznawać i wciąż poddawać procesowi rozeznawania, aby skutecznie pomagać ubogim.

10.01.2022

Emil Hoffmann

Ks. Dr. Emil Hoffmann, CM

Ksiądz Zgromadzenia Misji św. Wincentego a Paulo, Prowincja Słowacka

SUMMARY

A doctoral dissertation has been prepared under the supervision of Fr. Prof. Andrzej Zwoliński, PhD, at the seminar in Catholic Social Teaching on the subject of the *Preferential Option for the poor in the light of systemic changes, based on the example of the Vincentian Family*.

‘For you always have the poor with you’, Jesus said when some have murmured that a penitent woman used precious oil to express her repentance and gratefulness before Jesus. The ambition to eradicate poverty regularly emerges in every era and usually produces more poor people. If, therefore, poverty cannot be eradicated, can it be at least mitigated? The world is changing very quickly, and the life situation of many people, especially in the Northern Hemisphere, has improved; but on the other hand, many people, and this is the majority, have no access to technological advances and the opulence of Western civilisation. A new globalised world generates new forms of poverty.

In the history of the world, thanks to Divine Providence, there are people who do not dream and who are not revolutionaries, but instead, they find a specific answer to a specific question, a specific solution to a specific problem. St Vincent de Paul was one of them. He did not attempt to theorise on the causes of poverty; instead, due to his commitment to the poor, he is considered to be revered as a saint of mercy. His life and organised approach to helping the poor remain an inspiration for the Vincentian Family, which, across the centuries, has continued its work – the work for which the Son of God came to the Earth – serving physically and spiritually the poor. Of course, the number and diversity of the poor and the causes of their poverty are different in the globalised world than they used to be in the days of Saint Vincent. New problems require new solutions.

The following questions formed the working hypothesis in the research process: Is the concept of systemic change one of the ways of implementing the preferential option for the poor in the Church? Is it the response of the Vincentian Family to the needs of the poor in the context of a globalised world, and is it a continuation of the original idea of Saint Vincent de Paul? What is the special feature of the Vincentian charism?

The Church is called upon to make the preferential option for the poor.

Followers of Saint Vincent make a fundamental choice of the poor because the poor, for them, are an inherited share, and serving the poor is not only an act of mercy but also justice. Inspired by the Catholic social teaching of the Church and as a bearer of historical wisdom and experience in helping the poor, the Vincentian Family seeks systemic solutions to the contemporary causes of poverty. They can be found in the concept of systemic change, which aims to help the poor break out of the vicious cycle of poverty.

Poverty will not be eradicated by individual alms, which are spontaneously practiced by the faithful, but by eliminating structural sources of poverty, which are rightly called the structures of sin and the concept of social sin. Poor people have no strength to fight and resist; they feel vulnerable and resigned. Even the Church has no means to eradicate poverty. However, its mission is to stand up for the poor, give them a voice, and point to the causes and consequences. The concept of systemic change emphasises the economic consequences of poverty, its social dimension, and human psychology. If someone is hungry, it is so because they have no money for food and no strength to work. They have no money because they have no work. They have no work because they have no education, so they have nothing to offer on the labour market, and no one wants to buy what they offer. Or there is a surplus of labour, often unskilled, and the supply of jobs is limited. The lack of food, money, education and work leads to health problems, i.e. physical or mental disorders. It only leads to growing poverty, frustration, and anger. On the other hand, sufficient income and personal accomplishment through the possibility of working, learning, and taking care of their health and the health of their family, is a sign of and basis for a healthy society.

So, why does the Vincentian Family deal with the poor and the concept of systemic changes? To show the continuity of the Vincentian charism and clearly proclaim the Gospel in the contemporary world. The ultimate criterion for understanding the authenticity of faith and the Vincentian spirit are not feelings or spiritual experiences but serving and being there for others. The Vincentian Family strives to respect the core principle of Catholic social teaching: see, assess, act. A good analysis of the situation of society leads to good preparation and formation in order to be as competent as possible in serving the poor. This objective is not achieved individually but in the community and in partnership. The Vincentian Family works together to coordinate actions aimed at ensuring effective service.

Even after over four centuries, Saint Vincent de Paul continues to inspire many people to creatively respond to the needs of the times, which we need to recognise and constantly analyse to help the poor effectively.

Emil Hoffmann

Fr. Emil Hoffmann, PhD CM

Member of the Congregation of the Mission of Saint Vincent de Paul. Province of
Slovakia